

คานา

ศิลปะมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์อย่างมหาศาล เพราะศิลปะมีส่วนช่วยเสริมสร้างจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้น ทำให้เกิดความรักความสามัคคีต่อกัน งานศิลปะทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการทางอารมณ์และจิตใจ ในขณะที่เดียวกันก็มีส่วนช่วยเสริมสร้างสติปัญญาด้วย ในชีวิตปัจจุบันเราไม่มีโอกาสได้พบเห็นศิลปะที่เรียกว่า วิจิตรศิลป์ มากนัก ที่พบเห็นรอบ ๆ ตัวเรานั้นเป็นเพียงศิลปะประยุกต์ อย่างไรก็ตามทั้งวิจิตรศิลป์และศิลปะประยุกต์ต่างก็ให้คุณค่าที่แตกต่างกันออกไป วิจิตรศิลป์ให้คุณค่าทางด้านจิตใจแต่ศิลปะประยุกต์ให้คุณค่าทางการดำเนินชีวิตแบบแปลกใหม่ เช่น เครื่องประดับบ้านและเครื่องประดับร่างกายที่งดงามหรือเครื่องอำนวยความสะดวกในครอบครัว ด้วยเหตุดังกล่าวชีวิตคนเรารตั้งแต่เกิดจนตายจึงต้องเกี่ยวข้องกับศิลปะมาตลอด สิ่งสวยงามเหล่านี้จะค่อย ๆ ซึมเข้าไปในความรู้สึกและจิตใจของคนเราให้สูงขึ้นทำให้เป็นคนที่มีใจเมตตากรุณา มีความละเอียดอ่อน สําหรับเด็กก็จะเติบโตขึ้นอย่างมีประโยชน์ต่อสังคม ในทางตรงกันข้าม เด็กที่ขาดสิ่งเหล่านี้ไปก็อาจจะเป็นคนที่มีความแข็งกระด้างจนไม่สามารถอยู่ในสังคมได้

ศิลปะ มีความสำคัญต่อการแสดงออกถึงความเจริญทางวัฒนธรรมของสังคมในแต่ละยุค ซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปของจิตรกรรมฝาผนังบ้าง ประติมากรรม หรือ สถาปัตยกรรมบ้าง สิ่งเหล่านี้ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงสังคมในยุคนั้นว่าเป็นสังคมอย่างไร มีระบอบการปกครองเช่นไรมีความเจริญทางด้านจิตใจมากเพียงใด มนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่บางคนเรียกกันว่าเป็นพวกป่าเถื่อนนั้นมีความเป็นอยู่แบบป่าเถื่อนจริงหรือไม่ ศิลปกรรมที่กลุ่มชนในแต่ละยุคสร้างขึ้นจะเป็นคำตอบที่ชัดเจนที่สุดที่จะทำให้ทราบถึงความเจริญทางวัฒนธรรมในยุคนั้น ๆ ได้ ในชีวิตประจำวันของคนเรา ศิลปะก็นับว่ามีความสำคัญมาก ในช่วงเวลาที่มีความสุขสบายซึ่งอาจเป็นแรงบันดาลใจจากรัก ความสมหวัง หรือความสวยงามของ

ธรรมชาติก็จะทำให้เกิดเป็น เพลง กลอน โคลง ฉันท์ ที่ประกอบขึ้นจากถ้อยคำที่ไพเราะจนกลายเป็นบทกวีที่สำคัญไปได้ หรือบางครั้งเมื่อเกิดความกระหาย ความสวยงามของขบวนการรับรู้ในรูปร่างต่าง ๆ กันน้ำเสียงต่าง ๆ ที่บรรจุอยู่แม้เพียงแต่แลเห็นก็หายเหนื่อยได้บ้าง ไม่ว่าอาหารหรือเครื่องดื่มภาชนะที่นำมาใส่หรือบรรจุนั้นก็ทำให้ออกรสชาติเพิ่มมากขึ้น ในสมัยบ้านเมืองเจริญแล้วของทุกอย่างดูสวยงามน่าจับต้อง น่าใช้ทั้งหมด สิ่งสวยงามที่เราใช้และพบเห็นอยู่เป็นประจำวันล้วนเป็นผลผลิตอันเนื่องมาจากศิลปะทั้งสิ้น (1) นอกจากนั้นศิลปะยังช่วยให้ชีวิตมีความสุขราบรื่น ทั้งนี้เพราะความเข้าใจในศิลปะย่อมช่วยสร้างให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ชีวิตในครอบครัวจะมีความสุขก็เพราะต่างฝ่ายต่างมีความเมตตากรุณาและเห็นอกเห็นใจกัน สิ่งที่จะเป็นเรื่องราวใหญ่ก็กลายเป็นเรื่องเล็ก ไม่ทำให้เกิดความแตกแยก แต่กลับทำให้เกิดความเข้าใจและเพิ่มความรักกันมากขึ้น นอกจากนั้นศิลปะก็ยังจะช่วยเสริมสร้างความงามของสิ่งแวดล้อมในสังคมและความเป็นระเบียบของบ้านเมืองอีกด้วย

คนเราแม้จะมีร่างกายสมบูรณ์เพียงใด หากขาดความเจริญทางด้านจิตใจแล้วก็ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้มีความสมบูรณ์โดยแท้จริง ศิลปะมีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาจิตใจของคนให้สูงขึ้นจนเป็นคนโดยสมบูรณ์ที่สุด นอกจากนั้น การเข้าใจซึ่งถึงศิลปะยังมีส่วนช่วยขัดเกลาจิตใจให้เป็นคนรอบอ้อมอารี เสียสละและมีใจเมตตา กรุณา รวมทั้งช่วยพัฒนารสนิยมให้ดีขึ้น หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ศิลปะช่วยพัฒนาสังคมในทางอ้อมนั่นเอง

ขอบเขตของคำว่าศิลปะนั้นกว้างขวางยิ่งนัก ทั้งนี้เพราะศิลปะหมายถึงสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งมีอยู่มากมายหลายชนิดโดยรวมทั้งศิลปะตะวันตกและศิลปะตะวันออกศิลปะสมัยโบราณและสมัยใหม่ สิ่งเหล่านี้จะรวมกันเป็นเนื้อหาที่มากมาย เกินกว่าจะนำมารวมเป็นบทเรียนในช่วงการเรียนอันสั้นนี้ได้ ดังนั้นเนื้อหาของวิชาศิลปะวิจัักษณ์ที่จะกล่าวต่อไปนี้ จึงได้เน้นเฉพาะเรื่องศิลปะไทยอันเป็นวัฒนธรรมของชาติไทย และแหล่งวัฒนธรรมที่ได้ให้อิทธิพลแก่ศิลปกรรมไทย เหตุที่เน้นเฉพาะศิลปะไทยนั้นก็เพื่อให้ผู้เรียนได้เป็นแนวทางในการค้น

---

(1) เทพศิริ สุขฤสธา, ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะ. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์, 2518), หน้า 102, 108.

คิดว่าศิลปะไทยประการหนึ่งและอีกประการหนึ่งก็เพื่อให้เข้าใจถึงประวัติความเป็นมาและเกิด
ความซาบซึ้งในความงามของศิลปะไทยอันเป็นมรดกของชาติ จนทำให้เกิดความภาคภูมิใจ
และต้องการที่จะธำรงไว้ซึ่งสมบัติของชาติสืบไป

พรพรรณ จันทโรนานนท์